



ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



8 MAYIS 2015

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Sağlık Temel Bilimleri ve Laboratuvarları
BinasıBilkent/Ankara



ÖZET KİTAPÇIĞI



ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İBN-İ SİNA POSTER GÜNÜ

(8 MAYIS 2015, Bilkent Yerleşkesi/ Ankara)

Düzenleme Kurulu Başkanı

Doç Dr. Özen ÖZENSOY GÜLER

Koordinatör

Yrd.Doç. Dr. Ender ŞİMŞEK

Hakem Kurulu	Düzenleme Kurulu
Prof. Dr. Yavuz SANISOĞLU	Doç Dr. Özen ÖZENSOY GÜLER
Prof. Dr. Fahri BAYIROĞLU	Yrd. Doç. Dr. Ender ŞİMŞEK
Doç. Dr. Ahmet ÇARHAN	Yrd. Doç. Dr. Ebru GÖKALP ÖZKORKMAZ
Yrd. Doç. Dr. Ebru EREK KAZAN	Arş. Gör. Emine TERZİ
Yrd. Doç. Dr. Gülsüm AKDENİZ	Arş. Gör. Tuğba Kevser ARKAN
	Arş. Gör. Beyza Ecem ÖZ
	Arş. Gör. Elif ERCAN
	Bilgesu ERSAN
	Yeter DİLEK



**ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK
BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**



İBN-İ SİNA POSTER GÜNÜ

PROGRAM

10:00-10:15	Kayıt ve Posterlerin asılması
10:15-10:30	Açılış Konuşmaları
10:30-12:00	Poster sunumları ve tartışma
12:00-13:30	Öğle Yemeği
13:30-17:00	Poster sunumları ve tartışma
17:00-17.30	Hakem kurulu sonuç değerlendirmesi ve ödül töreni
17:30-18:00	Kapanış

İÇİNDEKİLER

<u>Bildiri Başlığı</u>	<u>Sayfa</u>
Transmisyon (Geçirmeli) Elektron Mikroskopi:	
Tekniği ve Sağlık Alanında Uygulamaları.....	6
Cihaz Takip Otomasyonu.....	7
Karbonik Anhidraz & Ankilozan Spondilit.....	8
Kadının Çalışma Durumunun Emzirme Üzerine Etkisi.....	9
Farklı Ülkelerdeki Sağlık Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	10
<u>Fibromiyalji hastalığına ait risk faktörlerini istatistiksel yöntem ile belirlemek:</u>	
Retrospektif çalışma.....	11
Psikiyatride Sosyal Hizmet Uygulamaları.....	12
Kanser Nanoteknolojisi.....	13
Rekombinant DNA Teknolojisi İle Serviks Kanseri Karşı HPV Aşısı Üretimi.....	14
Yeni ve Etkatif Bir Gen Terapi Vektörü: CRISPR-Cas Sistemi.....	15
Üriner İnkontinansin Yaşam Kalitesine Etkisi.....	16
Sağlık İçin Yeni Bir Kavram: E-Sağlık Okuryazarlığı.....	17
Öğrenci Hemşirelerde Kesici-Delici Alet Yaralanmaları.....	18
Meme Kanseri Hasta Kanlarında Dolaşan Tümör Hücreleri (CTC).....	19
Kanser Ve Karbonik Anhidraz IX.....	20
Hemşirelik Sürecinde Veri Toplamanın Önemi.....	21
Seri Gen Ekspresyon Analizi (Sage) Ve Kanser.....	22

Bildiri Başlığı**Sayfa**

Doğum Şeklinin Cinsel Fonksiyon Üzerine Etkisi.....	23
Jinekolojik Kanserli Kadınların Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi (TAT) Kullanma Durumları ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi.....	24
Bir Biyomarker Olarak Yüksek Frekanslı Osilasyonlar.....	25

Transmisyon(Geçirmeli) Elektron Mikroskopi:

Tekniği ve Sağlık Alanında Uygulamaları

Ebru GÖKALP ÖZKORKMAZ

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Transmisyon Elektron mikroskopi (TEM) biyolojik örneklerin yüksek çözünürlüklü görüntülerini elde etmek amacıyla kullanılan bir tekniktir. Dokuların, hücrelerin, organellerin ve makromoleküler kompleks yapıların ince yapılarının araştırılmasında kullanılmaktadır. TEM görüntülerinin yüksek çözünürlüğü görüntüleme elektronların (kısa dalga boyundaki) kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Transmisyon Elektron Mikroskopi pek çok spesifik sorunun cevaplanmasında kullanılmaktadır. TEM görüntüleri hücre fonksiyonu ve hücre bazdaki hastalıkların ince yapıları hakkında anahtar bilgiler sağlamaktadır. TEM'in çalışması ışığın cam merceklerdeki sapma davranışının benzeri olan, elektron demetinin elektromanyetik alanlarda sapma ilkesine dayanır. Elektronlar vakum ortamında metalik bir filamanın (katot) yüksek derecede ısınmasıyla elde edilir. Potansiyel farkına sokulan elektronlar katottan anoda doğru ivme kazanarak hızlanır. Bu hızlanmayla elektron ışınları elde edilir. Bu ışın demeti elektromanyetik mercekler tarafından saptırılır. Böylece kondansör mercek elektron demetini nesne düzlemine odaklar ve objektif mercek incelenen nesnenin bir görüntüsünü oluşturur. Bu görüntü yansıtıcı merceklerle daha da büyütülür ve son olarak floresan ekranda bir görüntü oluşturulur. TEM'in çalışma prensibi yumuşak dokuların incelenmesine uygundur. Bu nedenle çoğunlukla patolojik doku biyopsilerinin, mikrobiyolojik materyallerin, doku ve organ araştırmalarının incelenmesinde kullanılır. TEM'in takip prosedürü tespit, dehidratasyon, gömme, kesit alma ve boyama aşamalarından oluşur. TEM'in çalışma prensibi kurşun sitrat - uranil asetat ile boyanmış dokunun içinden geçen elektronlarla etkileşimi esasına dayanmaktadır. Oluşan görüntü siyah-beyaz ve iki boyutludur. TEM'in sağlık alanında öneminin artması, patoloji ve mikrobiyoloji anabilim dallarında rutinde kullanıma girmesi ile olmuştur. TEM'in sağladığı teknik destek ile patolojik biyopsilerde tanıya yardımcı olması, araştırma alanlarında kullanımını yaygınlaştırmıştır. Takip prosedürü genel olarak dokunun tespiti, dokunun yıkanması, dehidratasyon, şeffaflandırma, gömme, ultramikrotom ile kesit alma ve boyama aşamaları ndan oluşur. TEM'in sağlık bilimlerinde kullanım alanları şunlardır ; doku ve organ Örnekleri ; beyin dokusu ve BOS örnekleri , lenf düğümü stromal bileşenleri ve lenfoma tanılarında kemik iliği incelemesi, hasarlı ya da anormal yapıların değerlendirilmesi, kan kültürlerinin incelenmesi, doku mühendisliği uygulamalarında , hücre ve doku kültürü incelemelerinde , embriyonel dokuların,dalak, karaciğerin incelenmesi , tümör tanılarında , konjenital metabolik hastalıkların tanısında kullanılmaktadır. Sağlık alanında elektron mikroskop çoğunlukla hücre ve doku araştırmalarında yapısal inceleme için ve patolojik biyopsilere ışık mikroskopun yetersiz kaldığı durumlarda tanı koymayı kolaylaştırmada ileri incelenme için kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Transmisyon Elektron Mikroskop, Doku, İnce yapı

Cihaz Takip Otomasyonu

Uğur ŞAHİNKAYA

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Fiziği Yüksek Lisans Programı

Cihaz Takip Otomasyonu, radyoloji ve radyoterapide kullanılan tıbbi cihazların, üretimlerinden, kullanım dışı oldukları âna kadar tüm basamaklarda tâkibinin sağlanması için gerekli yazılım sistemlerinin geliştirilmesine olanak sağlayacak bir yazılım sistemidir.

Sistemin temeli her bir cihaz için sanal kimlik tanımlanması, bu kimlikleri ulaşılabilir ve güncel halde tutacak yazılım sistemlerinin geliştirilmesidir.

Cihazların sanal ortamda takibinin yapılması;

- Periyodik test/bakım işlemlerinin denetim mekanizması içinde şeffaflaştırılıp önceden uyarı ile zamanında gerçekleştirilmesine olanak tanır.
- Cihazların ilk maliyet, onarım yedek parça gibi giderlerinin ve bunun yanında performansının izlenebilir kılınmasıyla satın alımda sonraki satın alımda muadilleri ile kıyaslanarak maliyet/verim dengesinin korunmasına katkı sağlar.
- Yüksek maliyetli bu cihazların genel ölçüde satın alımında izlenecek politikaların geliştirilmesine katkı sağlar. (Yakın konumda bulunan hastanelerin teknik anlamda aynı hizmeti sunan yüksek maliyetli cihazların her bir hastaneye alınmaktansa birine alınmasının tercih edilmesi gibi)

Cihaz Takip Otomasyonu, bu hizmet için tahsis edilen sunucular üzerinde çalıştırılan, sunucu tabanlı bir sistem olarak geliştirilecektir. Sisteme erişim için kullanıcıların herhangi bir yazılım yüklemesi gerekmez. Tüm işlemler web arayüzü üzerinden yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: radyoloji,tıbbi cihaz,yazılım,otomasyon

Karbonik Anhidraz & Ankilozan Spondilit

Tuğba Kevser ARKAN, Beyza Ecem ÖZ, Bilgesu ERSAN, Özen ÖZENSOY GÜLER

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ABD

Karbonik anhidraz (CA), bütün organizmalarda bulunan çinko (Zn^{+2}) iyonlu bir metalloenzimdir. CA, canlılarda CO_2 'in hidratasyonunu ve HCO_3^- 'in dehidratasyonunu katalizler. Spondiloartropatilerin (SpA), ortak patofizyolojik, klinik, radyolojik ve genetik özelliklere sahip olan kronik romatizmal hastalıklara verilen isimdir. SpA en önemli alt tipi olan AS, etiyolojisi bilinmeyen, genellikle erken evrede sakroiliyak eklemlerde inflamasyona yol açan ve hastalık ilerledikçe aksiyel omurgayı da etkileyebilen kronik inflamatuvar bir hastalıktır. Kemik hücresel elemanlarından biri olan osteoklastlarda CA izoenzimleri lokalize olmuştur ve CA'nın osteoklastik kemik erimesine neden olduğu bilinmektedir. Ayrıca CA osteoklastik asit sekresyonunave kemik mineral çözünmesine katkıda bulunabilmektedir. AS'nin en ayırıcı özellikleri kronik inflamasyon bölgesinde görülen yeni kemik oluşumu ve kemik erimesidir. Dolayısıyla AS sürecinde CA enzimlerinin önemli olduğu belirtilebilir. AS tedavi sürecinde de bu aşırı eksprese olan CA enziminin inhibisyonu yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Karbonik anhidraz, ankilozan spondilit, osteoklast

Kadının Çalışma Durumunun Emzirme Üzerine Etkisi

Melek Koç, Sevil Şahin

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bölümü

Emzirmenin yeni doğanın sağlıklı büyümesi, gelişmesi ve anne sağlığı üzerine olumlu etkilerinin yanında, anne-bebek-aile içinde duygusal ve sosyal bir etkileşim aracı olduğu da kabul edilmiştir. Son yıllarda, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) yayınlarında bebeklerin, ilk 4-6 ay içinde yalnızca anne sütü ile beslenmelerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Altıncı aydan sonra ise ek besinlerle birlikte anne sütü ile beslenmenin devam etmesi ve emzirmenin iki yaşın sonuna kadar sürdürülmesi bebeğe sayısız yararlar sağlamaktadır. Yapılan araştırmalar sadece anne sütü alma oranının beklenenin altında olmasının annenin yaşı ve eğitim düzeyi, kaçınıcı çocuk olduğu, doğum şekli, prematüre doğum, emzik ve biberon kullanımı, gebelikte ve doğumda anneye emzirme danışmanlığı verilme durumu, bebek dostu hastanede doğum yapılması, annenin sigara içmesi, evde büyükanne olmasının bu oranı etkilediği bildirilmiştir. Emzirme süresini etkileyen önemli faktörlerden biride kadının çalışma durumudur. Çalışan kadın için bebek bakımı ve emzirme önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu durumda çalışan kadın için iki seçenek mevcuttur; ya çalışma yaşamına devam edip bebeğiyle ilgilenmeyi ve onu anne sütüyle beslemeyi sınırlı tutacak ya da iş yaşamından ayrılıp bebeğine daha fazla zaman ayırmayı isteyecektir. Nitekim ülkemizde çalışan genç kadınların önemli bir bölümü evlilik ya da doğum nedeniyle çalışma yaşamından kopmaktadır. Böylece kadının toplumsal konumu için gerekli olan iş gücüne katılım oranı en verimli yılları olan erişkinlik döneminde önemli ölçüde azalmaktadır. Gelişen dünyada çalışan kadın sayısının sürekli artması, kadının gününün üçte birini işinde ve yaşadığı yılların en az üçte ikisini aktif bir iş yaşamında geçirdiği düşünülürse, çalışan bir kadın için en az 6 ay süre ile bebeğini emzirmesi olanaksız olduğu düşünülüyor. Bu durum bebeğin sağlıklı bir yaşam sürdürmesini ve anne sütünden yeterli miktarda yararlanmasını, sağlıklı bir anne bebek ilişkisini engelleyecektir

Sonuç olarak, doğum sonrası annelerin iş yaşamından ayrılmamalarının teşvik edilmesi ancak, bebeğini emzirmeye devam etmesine yönelik gerekli önlemlerin alınması, bu amaçla iş yerinde ya da yakın bir yerde kreşlerin bulunması, çalışan annelerin işe döndükten sonra emzirmeyi engelleyen faktörlerle karşılaşmamaları için esnek çalışma koşullarının sağlanması ve iş ortamında bebeklerini emzirmelerini kolaylaştıracak veya annenin sütünü sağlayabileceği ve saklayabileceği uygun bir ortamın sağlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler:Çalışan kadın, anne sütü, emzirmeye etkisi

Farklı Ülkelerdeki Sağlık Sistemlerinin Karşılaştırılması

Kübra Yılmaz Şenyüz

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Sağlık sistemi, Dünya Sağlık Örgütü 2000 raporuna göre; temel amacı sağlığı geliştirmek, yenilemek ve sürdürmek olan tüm aktiviteleri içerecek biçimde tanımlanmıştır(1).

Sağlık sistemleri, insanların sağlığını yükseltme, hastalıklardan koruma ve onları tedavi etme sorumluluklarına bağlı olarak üç önemli amaca sahiptirler. Bunlar;

- ✓ Hizmet sunulan nüfusun sağlığını yükseltmek;
- ✓ İnsanların beklentilerine yanıt vermek;
- ✓ Hastalık ya da sağlığın maliyetlerine karşı finansal koruma sağlamak tır (1).

Sağlık sistemleri her ülkede farklılıklar göstermektedir. Sağlık sistemlerini sınıflandırmada Terris, Mark Field, Kılıç ve Bumin, Milton Roemer, Ray Elling gibi pek çok kişi çeşitli sınıflandırmalar geliştirmişlerdir (2,3). Bu sınıflandırmalarda ülkelerin sosyal yapıları ve iktidardaki resmi ideolojinin yönelimi kadar dinsel yönetimler de dikkate alınması önerilmektedir.

Ülkelerdeki sosyal yapı, dinsel yönelimler ve resmi ideolojinin sağlık sistemlerine yansımadaki bu farklılıklar, sistemleri karşılaştırmada da önümüze güçlükler çıkarmaktadır.Örneğin nüfus grafiğindeki farklılıklar, sağlığa yönelik uygulamalar, kültürel değer ve normlardaki farklılıklar bunlara örnektir (4).

Bu çalışmanın amacı; farklı ülkelerdeki sağlık sistemlerini incelemek, sağlık sisteminin toplumsal sağlık statüsü üzerinde nasıl etki yarattığını incelemek, farklı ülkelerin sistemlerindeki verimlilik veya olumsuzları kavramak ve sağlık sistemi ile ilgili çalışmalarda perspektif kazanmaktır.

Fibromiyalji Hastalığına Ait Risk Faktörlerini İstatistiksel Yöntem İle Belirlemek: Retrospektif Çalışma

AKTAS Hatice¹, AKYOL Mesut¹, SANISOGLU Yavuz S¹, CARHANAhmet ², FIDAN Fatma,
UGURLU ³, Gülçin F

¹Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim Anabilim Dalı

² Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı

³Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Bu araştırma ile toplumda özellikle kadınlarda görülme sıklığı yüksek olan fibromiyalji hastalığına etki eden faktörleri belirlemek ve bu faktörlerin risk artışı üzerindeki etkilerini test etmek amaçlanmaktadır. Çalışma, daha büyük bir çalışmanın ön aşaması (pilot çalışma) olarak yapılmıştır. Çalışma için gerekli etik kurul onayı Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlaç Dışı Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Çalışmada; Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 2014 yılı içinde Fibromiyalji tanısı konmuş hastalara ait demografik özellikleri gösteren parametreler, hastalığa ait endikasyonlar ve hastalığın psikolojik yönden sorgulanması için Beck Depresyon Ölçeği sonuçları hasta dosyalarından elde edilmiş, kontrol grubu olarak sağlıklı kişilerden oluşan bir örneklem seçilmiş ve lojistik regresyon modeli oluşturulmuştur.

İki fizik tedavi uzmanı tarafından Fibromiyalji risk faktörleri; demografik açıdan medeni durum, çocuk sayısı, eğitim durumu, gelir düzeyi olarak belirlenirken, klinik açıdan ise; semptom süresi, ağrı ve uyku bozukluğu VAS skorları, travma öyküsü, halsizlik, dismenore, ellerde şişkinlik hissi, ağız göz kuruluğu, irritabl bağırsak sorunu, Beck Depresyon Ölçeği, yorgunluk Vas skoru ve sertlik - tutukluk Vas skoru şeklinde belirlenmiştir. 56'sı hasta ve 49'u kontrol grubunda olmak üzere 105 kişiye ait bilgiler kullanılmıştır.

Lojistik regresyon analizi sonuçlarına göre; Uyku bozukluğu VAS skoru yüksek olan bireylerin düşük veya 0 olan bireylere oranla Fibromiyalji olma riski OR=6.0 (%95 GA 1.4 – 20.7) kat daha yüksektir. Benzer şekilde Beck Depresyon ölçek skoru yüksek olanların, düşük olanlara göre Fibromiyalji olma riski OR=2.2 (%95 GA 1.4 – 3.7) kat daha fazladır.

Kronik hastalığı olan bireylerin olmayan bireylere göre Fibromiyalji olma riski OR=32.3 kat (%95 GA 3.9 – 250.0) daha fazladır. Gelir düzeyi düşük olanların gelir düzeyi olanlara oranla Fibromiyalji hastası olma riski OR=4.7 (%95 GA 2.1 – 10.5) kat daha fazladır.

Sonuçlar pilot çalışmadan elde edildiğinden çalışma tamamlandığında değişebileceği öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Lojistik regresyon, fibromiyalji, retrospektif çalışma

Psikiyatride Sosyal Hizmet Uygulamaları

Esra Kılıç, Şükran Kolay, Cengiz Özbesler

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

Sosyal hizmet, insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri çerçevesinde insanların problem çözme kapasitelerini ve sosyal işlevselliklerini artırmaya çalışan, insanların çevreleriyle ilişkilerini kolaylaştırmaya yardım eden, bu amaçlarla toplumsal koşulları iyileştirmeyi ve sosyal değişimi hedefleyen bir meslektir. Çocuk, gençlik, yaşlılık, adli, tıbbi birçok alanda faaliyetlerini sürdüren sosyal hizmet uzmanlarının çalışma alanlarından birisi de psikiyatri alanıdır. Psikiyatrik sosyal hizmet uzmanları, sahip oldukları bilgi, değer ve becerileri kullanarak hastayı, hastalığı, ailesi, çevresi ve işi gibi sistemler içerisinde bir bütün olarak inceler; sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunların giderilmesini amaçlayarak hastanın topluma işlevsel olarak katılımını sağlamaya çalışırlar. Ruhsal hastalığı olan bireyleri çok boyutlu değerlendiren ve bu boyutlarda müdahaleler gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının psikiyatrideki uygulamalarında klinik ve toplumsal düzeyde rol ve işlevleri söz konusudur. Sosyal hizmet uzmanları, klinik düzeydeki uygulamalarında hastaya, hastanın ailesine ve çevresindeki sosyal sistemlere odaklanmaktadır. Hastayla çalışma; vizitleri, klinikte bireyle çalışmayı, grup çalışmalarını, ev görüşmelerini, işyeri/okul görüşmelerini, sosyal işlevsel etkinlikleri (uğraşı, spor, gezi, vb.), ihtiyaç duyulan kaynaklarla hastayı buluşturmayı ve taburculuk sonrası izlemeyi kapsamaktadır. Hastanın ailesiyle çalışma, aileye hastalık, hastane ve tedavi programı hakkında bilgi vermek, hastaya karşı olumlu, kabul edici bir tutum geliştirmelerini sağlamak, hastanın hastaneye yatışının gerçekleştiği durumlarda ortaya çıkan sosyo-ekonomik sorunlarda aileye yardımcı olmak ve taburculuk sonrası aile üyelerinin hastayla uyumunu kolaylaştırmaya çalışmak şeklinde sıralanan etkinliklerden oluştuğu görülmektedir. Psikiyatride sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal düzeydeki rolleri ise, ruhsal risk taraması ve araştırma yapma, koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesini ve sunulmasını sağlama, sosyal içerme çalışmalarını yürütme, toplumu eğitme ve hizmet geliştirme şeklindedir.

Anahtar kelimeler: sosyal hizmet, psikiyatride sosyal hizmet uygulamaları

Kanser Nanoteknolojisi

Emine Terzi, Yeter Dilek, Özen Özensoy Güler

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ABD

Kanser, hücre büyüme ve bölünmesini kontrol eden genlerin hasar görmesi ile ortaya çıkan kritik ve kompleks bir hastalıktır. Kanser teşhis ve tedavi için kullanılan yöntemler başarılı bir tedavi sağlama ve hastalığın prognozunu takip edilebilmesi açısından yetersiz kalmaktadır. Bunun sonucu olarak da kanser teşhis ve tedavisine yönelik olarak yenilikçi ve daha etkin teknolojilere başvurma gereği doğmuştur. Nanoteknolojide bu yeni teknolojilerin uygulandığı alanlardan biridir. Bu teknoloji ile nano boyutta (1 nm- 1000 nm aralığında) çeşitli terapötik ve tanı ajanlarının dizaynı ve geliştirilmesi yapılır. Bu sayede çoğu hastalığın teşhis, tedavi ve engellenmesi için bir çok biyolojik elemanın biyolojik sistemlerle taşınması ve transportu sağlanır. Kanser teşhis ve tedavisinde kullanılan nanoteknolojik yaklaşımların kliniklerde kullanımının daha yaygınlaştırılması ile kanser adına daha az toksik ve daha etkili bir tedavi sağlanacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, nanoteknoloji, hedeflendirilmiş tedavi

Rekombinant DNA Teknolojisi İle Serviks Kanseri Karşı HPV Aşısı Üretimi

Yeter Dilek, Emine Terzi, Özen Özensoy Güler

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ABD

Serviks kanseri serviks olarak adlandırılan, rahmin alt kısmının (rahim ağzı) kanseridir ve dünyada üçüncü sıklıkta görülen jinekolojik kanserdir. 2012 verilerine göre dünya çapında tahmin edilen HPV enfeksiyonu prevalansı 4,400,000'dir ve 510,000 hastada serviks kanseri tanısı konmuştur. Sadece 2012 yılında 228,000 hasta serviks kanseri nedeniyle kaybedilmiştir. İnsan papilloma virüsü (HPV), erkek ve kadında cinsel yolla bulaşan anogenital hastalığa neden olan Papovaviridae ailesinden bir DNA virüsüdür ve servikal kanser oluşumuna neden olan ana sebeplerden biridir. HPV'nin, 190'nın üzerinde değişik genotipi tesbit edilmiş ve bunların yaklaşık 150 tanesi insandan izole edilmiştir. Bunlardan 40'ının serviksi enfekte ettiği, bunların da 15'inin servikal kanser ile ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Serviks kanseri açısından yüksek riskli olarak tanımlanan 15 alt tip (HPV 16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 68, 73, 82) serviks kanserinin %94,8'inden sorumludur. Son yıllarda rekombinant DNA teknolojisi ile üretilen HPV aşıları serviks kanserinin önlenmesi için kliniklerde kullanılmaktadır. HPV aşısı rekombinasyon tekniği ile elde edilmiştir ve virüs benzeri parçalar içermektedir. Virüs DNA'sı içermezler. Rekombinant virüs-benzeri parçacıklar (VLP), gerçek virionlardan morfolojik olarak ayırt edilemezler ve böylece konakta humoral immün yanıtı neden olurlar. Türkiye'de iki farklı aşı da rekombinant teknolojisi uygulanarak majör kapsül (L1) proteinlerinin purifiye edilmesiyle elde edilen tipe spesifik virüs benzeri partikülleri (VPL) içerir. HPV aşıları korumaya yönelik olup tedavi edici özellikleri bulunmamaktadır.

Anahtar kelime: Serviks Kanseri, Rekombinant DNA Teknolojisi, HPV Aşısı.

Yeni ve Efektif Bir Gen Terapi Vektörü: CRISPR-Cas Sistemi

Elif ERCAN, Ahmet ÇARHAN

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji ABD

CRISPR denilen düzenli aralıklarla yerleşmiş kısa palindromik tekrar kümeleri, işgalci virüslerin kısa dizilerini de içerir ve onları CRISPR'dan türeyen RNA'lara (crRNAs) eksprese eder. Bu küçük RNA'lar CRISPR ilişkili (Cas) proteinlerle birleşir ve CRISPR/Cas endonükleaz aktif kompleksini oluşturur. CRISPR mekanizması ile ökaryotik RNAi ve piRNA aracılı savunma mekanizmaları arasında çarpıcı benzerlikler vardır. CRISPR-Cas sistemleri tahminen bakteri genomlarının %40'ında, hemen hemen tüm arkealarda ve bazı bakteriyofajlarda bulunur. Gen terapisi, insan hastalıklarının tedavisinde, engellenmesinde DNA ve RNA'nın işlenmesi ile mümkündür. CRISPR aracılı gen hedefleme, şimdiye kadar oluşturulan model organizmalarda ve yeni gelişenlerde geniş bir yelpaze açmıştır. Kanser çokgenli ve heterojen bir hastalıktır. Genomik anormallikler her hasta profilinde, tümörlerin farklı evrelerinde ya da aynı hastada farklı bölgelerde lokalize olmuş tümörlerde farklılık gösterir. O nedenle hangi (epi)genom manipülasyon tedavisinin kullanılacağı özel ve dinamik bir süreç gerektirir. CRISPR-Cas9 çeşitli şekillerde onkolitik viroterapi olarak rol oynayabilir. CRISPR/Cas sistemi viral onkogenlerin ekspresyonunun azaltılması için de kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: CRISPR, gen terapisi, kanser

Üriner İnkontinansın Yaşam Kalitesine Etkisi

Ebru İNAN KIRMIZIGÜL, Sena KAPLAN

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bölümü

Üriner İnkontinans (UI); Uluslararası Kontinans Topluluğu (International Continence Society-ICS) tarafından, sosyal ve hijyenik problemlere yol açan ve objektif olarak gösterilebilen istemsiz idrar kaçırma durumu olarak tanımlanmaktadır. ICS'nin 2002 yılındaki son raporunda ise UI; her türlü idrar tutamama yakınması olarak tanımlanmıştır.

Üriner inkontinans tüm yaş grubu kadınlarda yaygın olarak görülen ve sosyal, psikolojik, fiziksel, cinsel aktivitelerini ve yaşam kalitesini etkileyen bir sağlık problemidir. Bu problem sadece Amerika'da 3 milyon kişide görülmekte ve bunların % 85'ini kadınlar oluşturmaktadır. Ülkemizde ise UI prevalansı hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte yapılan çalışmalarda; UI prevalansının %37 ile %61 arasında değiştiği belirlenmiştir. Üriner inkontinans yaşamı tehdit etmemesine karşın yaşam kalitesini azaltmaktadır.

Yaş, cinsiyet, seks hormonları, ırk, doğum, sigara, şişmanlık, kabızlık, histerektomi, obstetrik travmalar, pelvik taban kaslarının zayıflaması, menopoz, geçirilmiş cerrahi operasyonlar, nörolojik hastalıklar, konjenital bozukluklar, beslenme, genetik yatkınlık, diyabet gibi risk faktörleri üriner inkontinansa sebep olabilmektedir. Üriner inkontinans kadınlarda, stres, urgency, miks, overflow ve fonksiyonel tip çeşitleriyle görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre yaşam kalitesi; bireyin yaşadığı kültür ve değerler sistemi içinde kendi yaşamını nasıl algıladığıdır. UI; kadınların yaşam kalitesini etkileyebilen; utanma duygusu, kendine olan güvenin azalması, sosyal aktivitelerde azalma sonucunda yalnızlaşmaya yol açabilen ve ciddi anlamda ekonomik yük getirebilen önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalarda; UI olan kadınların fiziksel ve rol-emosyonel ve cinsel yaşamlarının etkilendiği görülmektedir. Çoğu hastalarda yalnızlık duygusu ile birlikte sosyal yaşamdan uzaklaşma ve depresyon sık olarak görülmektedir. Çoğu kadın, ev işlerini yapamama, evden dışarı çıkamama, alışverişe gidememe ile dini işlerini yerine getirememekten yakınmaktadır.

Üriner inkontinansın korunmada, tedavide ve rehabilitasyonunda hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Hemşireler, UI sorunu yaşayan bireyleri ilgili tedaviyi alma konusunda teşvik etmelidir. Hemşireler UI'tan korunmada konservatif tedavi metodlarını bilmeli (pelvik taban kas egzersizleri, biofeedback, tualete gitme programı, diyet, mesane eğitimi vb) ve bu konuda hastalara danışmanlık vermelidir. Hemşirenin bu rolleri gerçekleştirebilmesi için; hemşirenin rol ve sorumluluklarına ilişkin standartlar/protokoller geliştirilmesi, bu doğrultuda mezuniyet sonrası sürekli eğitim programları ve sertifika programlarının oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, üriner inkontinans, yaşam kalite

Sağlık İçin Yeni Bir Kavram: E-Sağlık Okuryazarlığı

Dilek Nakas

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Sağlık okuryazarlığı, kişinin sağlık bilgisine sahip olma, sağlık hizmetlerine ulaşabilme, temel sağlık bilgilerini yorumlayabilme ve anlayabilme kapasitesi olarak tanımlanır. Hastalıklardan korunma ve hastalıkların tedavisi için sağlıkla ilgili mesajların doğru algılanması ve uygulanması oldukça önemlidir. Düşük sağlık okuryazarlığı kişinin sağlık hizmetlerine ulaşımını sınırlamakta, hastalanma sıklığını arttırmakta, hastanede kalış süresini uzatmakta ve sağlık harcamalarını arttırmaktadır.

İnternetin sağlık hizmetlerini iyileştirme veya sağlık hizmetlerine ulaşılabilirliğinde kullanılması olan e-sağlık uygulaması ile sağlıkla ilgili doğru kararların alınması, sağlığın geliştirilmesi, sağlık maliyetlerinin azaltılması ve gelecekte sağlıklı bir toplumun oluşturulması hedeflenmektedir. Kişilerin interneti etkili bir biçimde kullanması için bilgiyi nasıl yöneteceklerini, almaları gereken desteği nasıl ve nereden sağlayabileceklerini bilmeleri gerekmektedir.

Elektronik metinlerin farklı bir bakış açısı oluşturduğu ve tek bir okuryazarlık kavramının yerini, toplumsal ve teknolojik değişimler içinde çoklu okuryazarlıkların aldığı görülmektedir. E-Sağlık okuryazarlığı da çeşitli tanımlar ve modeller ile yeni bir kavramdır.

E-Sağlık okuryazarlığı bireylerin sağlıkla ilgili bilgileri elektronik kaynaklardan arayabilme, bulabilme, anlayabilme ve değerlendirebilme ve bu bilgileri bir sağlık probleminin ele alınmasında veya çözülmesinde kullanabilme kabiliyetini ifade etmektedir. E-Sağlık okuryazarlığı geleneksel okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı ve bilimsel okuryazarlık olmak üzere altı temel beceri veya okuryazarlık türünü birleştirmektedir.

Analitik ve içeriğe özel becerilerin bileşiminden oluşan e-Sağlık okuryazarlığı, teknoloji ile çalışma, medya ve bilim konularında kritik düşünme ve sağlık kaynaklarında gezinmeyi gerçekleştirmek için davranışsal yeterlilik gerektirir.

Sağlık bilgisine talebin giderek arttığı ve internet kullanımının yaş ile ters orantılı, eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak değiştiği görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin e-sağlık okuryazarlık düzeylerinin artırılması web tabanlı ortamda geçerli ve güvenilir sağlık bilgilerini arama, bulma, anlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme konusunda kolaylık sağlayacaktır. Üniversite öğrencilerinin e sağlık okuryazarlığının artırılması bu açıdan oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: E-Sağlık okuryazarlığı, e-sağlık, üniversite öğrencisi

Öğrenci Hemşirelerde Kesici-Delici Alet Yaralanmaları

Burcu Karataş, Sedef Seval Çelik, Ayşegül Koç

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş ve amaç:Klinik deneyimlerinin yetersiz olması nedeniyle klinik uygulamalar sırasında hemşirelik öğrencileri kesici-delici aletlerle yaralanma açısından risk altındadır.Özellikle ülkemizde öğrencilerle alakalı kesici aletlerle yaralanmaya ilişkin çok az çalışma olması nedeniyle bu çalışmada Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde okuyan hemşirelik öğrencilerinin kesici-delici aletlerle yaralanmaya ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem:Kesitsel ve tanımlayıcı tipteki çalışmanın evrenini Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde 2014-2015 öğretim yılının bahar döneminde eğitim gören hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada Uzunbayır ve ark.tarafından geliştirilen (Cronbach alfa=0,80) “Sağlık Çalışanlarının Kesici-Delici Tıbbi Aletleri Güvenli Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tüm değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere sayı, yüzde verilmiştir.t testi, varyans analizi, Mann-Whitney U testikullanılmıştır.

Bulgular:Katılımcıların %83,6'sı kadın (n=183), %16,4'sı erkek (n=36)' dir. %38.8'i (n=85) hiç yaralanmadığını; %27,4 'ü (n=60) 1 kez; %27.4 'ü (n=60) 2-4 arası yaralandığını; %15 'i (n=4) daha fazla yaralandığını ifade etmiştir. Yaralandığını belirtenlerden %18,7'si (n=41) yaralanma durumu rapor etmişken, %44,7'i (n=98) rapor etmediğini ifade etmiştir. Kadın öğrencilerle, erkek öğrencilerin toplam ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (p=0,157).

Anahtar Kelimeler: Kesici delici alet yaralanması; hemşire; yaralanma; bulaş

Meme Kanseri Hasta Kanlarında Dolaşan Tümör Hücreleri (CTC)

Bilgesu ERSAN, Ender şİMşEK

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ABD.

Kanser Türkiye’de ve Dünya’da en sık görülen ve ölümle sonuçlanan hastalıklar sıralamasında 2. sırada yer almaktadır. Meme kanseri ise kadınlarda en sık görülen kanser tipleri arasında ilk sıradadır. Kanser hastalığında birçok kişinin hayatını yitirmesinden metastaz sorumludur. Metastaz, kanser hücrelerinin köken aldıkları bölgeden vücudun farklı doku ve organlarına yayılmasıdır. Metastaz sırasında periferel kanda bulunan ve yeni tümör oluşumuna neden olan bu metastatik tümör hücreleri, dolaşan tümör hücreleri (CTC) olarak adlandırılmaktadır. CTC’ler saēlıklı bireylerde nadir bulunmaktadır. Bu hücrelerin tespitine yönelik kullanılabilir cihazların başında akım sitometri cihazı yer almaktadır. Sadece kanser hastalarında sayılarının artışı CTC’leri biyobelirteç olma potansiyeline ek olarak erken tanı ve tedavi takibi ve görüntüleme öncesi ön bilgi saēlama potansiyeline sahip olabilir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Meme Kanseri, CTC, Akım Sitometrisi

Kanser ve Karbonik Anhidraz IX

Beyza Ecem ÖZ, Özen ÖZENSOY GÜLER

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji ABD

Kanser, hücrelerin anormal şekilde geliştiği ve malign bir tümör oluşturduğu bir grup hastalıktır. Kanser hücrelerinin en belirgin özelliklerinden biri invazyon ve metastaz yapabilmeleridir. Tümör mikroçevresindeki asidozis ve hipoksi tümör büyümesi ve metastazda önemlidir. Hipoksi, kanser süreci ve tümör fenotipinde güçlü etkileri ile tümör mikroçevresinde anahtar rol oynar. Hücre hipoksik ortamda iken, hipoksi indükleyici faktör α 'nın (HIF α) ortamda stabilizasyonu ve birikimi gerçekleşir. Bu faktörler nükleusa geçerek hipoksi cevap elementini uyarır ve hücrelerin sağkalımını kolaylaştıran genler ve proteinler indüklenir. Bu genlerden biri de CO₂ 'in hidratasyonunu katalizleyen ve böylece tümör asidifikasyonuna katkı yapan karbonik anhidraz IX'dur. Bu enzimin kanserde anahtar rol üstlenmesi kanser tedavisi açısından oldukça önemli olup enzimin inhibitörlerinin geliştirilmesine ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Karbonik anhidraz IX, Hipoksi, Tümör asidifikasyonu

Hemşirelik Sürecinde Veri Toplamanın Önemi

Ayla Dikmen

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Giriş: Hemşirelik süreci, bireyin bakım gereksinimlerinin tanımlanıp bu doğrultuda kritik düşünme ve problem çözme becerilerini de kullanarak gerçekleştirilen çözüme odaklı bir yaklaşımdır (1,2,3). Hemşirelik sürecinin aşamaları; verilerin toplanması, hemşirelik tanısının belirlenmesi, planlama, uygulama ve değerlendirmedir. Hemşirelik sürecinin her aşamanın başarısı, kendisinden bir önceki aşamanın eksiksiz ve doğru ele alınıp alınmadığı ile ilişkilidir (2,3,4,5,6). Hastadan uygun bir yaklaşımla ve doğru verileri toplayabilmek; gerek hastayla, gerekse ailesiyle profesyonel ve güvene dayalı bir ilişkinin sağlanmasıyla doğrudan ilişkilidir (1).

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik sürecinin veri toplama basamağının önemini ortaya koymayı ve elde edilen bilgiler ışığında hemşirelik bölümü öğrencilerine verilen, hemşirelik eğitiminin kalitesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Sonuç: Öğrencilerin, hemşirelik sürecini tüm eğitim ve meslek hayatları boyunca kullanacakları göz önüne alındığında; çalışmadan elde edilecek bulguların, veri toplama aşaması ile ilgili yol gösterici olabileceği ve eğitim programlarının düzenlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Süreci, Veri toplama, Öğrenci Hemşire

Seri Gen Ekspresyon Analizi (Sage) Ve Kanser

Mustafa Emre Ercin ¹, Gülnur Güler ², Gaye Güler Tezel ², Özen Özensoy Güler ³, Ender Şimşek ³

¹ Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji AD

² Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji AD

³ Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji AD

Seri Gen Ekspresyon Analizi (SAGE), 1995 yılında Johns Hopkins Üniversitesi'nden Victor E. Velculescu ve ark. tarafından transkript miktarını belirleyebilmek için geliştirilmiş DNA dizilemeye dayalı bir yöntemdir. Bir hücrede gen anlatımı olan her mRNA için oligonükleotid etiketleri (27 baz boyunda) kullanılmakta ve bir seri moleküler işlemten sonra elde edilen cDNA, "Emülsiyon Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PZR)" ile amplifiye edilip "SOLID" cihazında ligasyon, deteksiyon ve ayrılma siklusları ile yeni nesil dizilenerek her bir ürün değerlendirilmektedir. Böylece her bir etiketli ürün bir mRNA'ya karşılık gelmekte ve etiketlerin sayısı da mRNA'nın miktarını vermektedir. SAGE tekniğinin kullanımı ile ilgili çalışmalar çoğunlukla kanser araştırmaları üzerine olup, bu çalışmalarda elde edilen veri arşivi CGAP ("Cancer Genome Anatomy Project") web sayfasında bulunmaktadır. Bu veri arşivi kullanılarak in siliko olarak da veriler karşılaştırılarak yeni sonuçlar elde edilmektedir. SAGE yönteminin avantajları arasında oldukça sensitif olması, genlerin daha önceden bilinme zorunluluğunun olmaması ile online olarak biyoinformatiksel araçlarla araştırma yapılabilmesine izin vermesi yer almaktadır. Literatürde SAGE yöntemi kullanılarak kanser araştırmalarında erken tanı ve hedefe yönelik tedavi amacıyla "biyomarker" bulunmasına yönelik çeşitli yayınlar gün geçtikçe artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seri Gen Ekspresyon Analizi, SAGE, Kanser, SOLID, Biyomarker, cDNA.

Doğum Şeklinin Cinsel Fonksiyon Üzerine Etkisi

Gonca Karataş Baran, Sevil Şahin

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Bu çalışma, doğum şeklinin cinsel fonksiyona etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Cinsel yaşam çeşitli psikolojik ve biyolojik etmenlerin rol oynadığı karmaşık bir süreçtir. Yaşamın farklı dönemlerinde cinsel yaşamda iniş çıkışlar olabilmektedir. Doğum ve doğumda yapılan tüm girişimler, boyutları ve etkileri nedeniyle kadının ve ailesinin yaşam kalitesinde farklılıklara yol açabilecek büyük ve önemli bir deneyimdir.

Kadın cinsel fonksiyonu, gebelik ve doğum sonrası dönemde önemli ölçüde değişmektedir. Bu dönem esnasında, perine ve pelvik taban kasları zarar görmektedir. Ayrıca hormonal ve anatomik değişiklikler ile ilişkili olarak doğum sonrası ilk 3 ayda çoğu kadında dispareni, libido azalması, orgazm güçlüğü ya da vaginal kuruluk gibi cinsel fonksiyonda sorunlar görülebilmektedir.

Vaginal yolla doğum yapacak kadın cinsel işlevinin etkileneceği korkusuyla sezaryeni tercih edebilmektedir. Doğum şekillerinin cinsel fonksiyona etkisini inceleyen çalışmalarda; vaginal doğum yapanlarda sezaryen ile doğum yapanlara göre cinsel fonksiyon bozukluğu görülme sıklığı daha fazla bulunmuştur. Doğum şeklinin cinsel fonksiyona etkisi olmadığını gösteren çalışmaların da olmasına karşın, medya vaginal doğum yapanlara oranla sezaryenle doğum yapanlarda doğumdan sonraki cinsel fonksiyonun daha iyi olduğu inancını etkilemektedir. Nitekim TNSA sonuçlarına göre ülkemizde sezaryen oranı (%48) oldukça yüksektir.

İncelenen çalışmalarda doğum şekline ek olarak, epizyotomi uygulaması, müdahaleli doğum, perineal hasar, perineal hasarın derecesinin cinsel fonksiyonu ve koitusa başlama zamanını etkilediği görülmüşken, bazı çalışmalarda bu etkinin varlığı saptanamamıştır. Yaşam kalitesinin önemli bir bileşeni olan cinsel fonksiyonun değerlendirilmesinde; fizyolojik etkenlerin yanında psikolojik ve sosyo kültürel etkenlerinde incelemeye katılması önemlidir.

Sonuç olarak, kadının cinsel sağlığı ile doğum uygulamaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için daha fazla araştırmanın gerekli olduğu ve doğum sonrası kadının cinsel fonksiyonunu iyileştirmek amacıyla; isteğe bağlı sezaryenin azaltılması, doğum sırasında rutin epizyotominin ve müdahaleli doğumların gerekmedikçe kullanımının sınırlandırılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Cinsel fonksiyon, doğum şekli, epizyotomi, perineal hasar, müdahaleli doğum

Jinekolojik Kanserli Kadınların Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi (TAT) Kullanma Durumları ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Kaplan S¹, Şahin S¹, Pınar G¹, Peksoy S¹, Durukan A², Uğurlu Z², Ayhan A²

¹Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Başkent Üniversitesi Hastanesi

Amaç; Bu çalışma, jinekolojik kanserli kadınlarda alternatif ve tamamlayıcı tedavi (TAT) kullanma durumları ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Method; Araştırmanın evrenini, Aralık 2013-2014 tarihleri arasında Başkent Üniversite Hastanesi'nin Genel Kemoterapi Ünitesine başvuru yapan 900 jinekolojik kanser tanısı almış kadın oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme, evrenin bilindiği durumlarda örneklem sayısının hesaplanması formülüne göre 243 kadın olarak hesaplanmıştır. Çalışmamız pilot çalışma niteliğinde olup güncel olarak 125 jinekolojik kanser tanısı almış kadına uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından literatür incelenerek geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formu kadınların sosyo-demografik özelliklerini, jinekolojik kanser öyküsünü ve TAT kullanım durumunu belirlemeye yönelik 27 soru maddesi içermektedir.

Bulgular; Çalışmada kadınların yaş ortalaması 53.4 olup, çoğunluğunun ilköğretim mezunu (%40.8), evli (%67.0) ve ev hanımı (%55.3) olduğu belirlenmiştir. Kadınların mevcut kanser tanısında ilk sırayı over kanseri (%60.2) alırken, ikinci sırada endometrium kanseri (%17.5), üçüncü sırada ise serviks kanseri (%11.7) yer almaktadır. Kemoterapi ile birlikte cerrahi tedavi sıklıkla (%85.4) uygulanan tedavi yaklaşımıdır. Kadınların %32'si ailesinde kanser öyküsü bulunduğunu ifade ederken, kanser tanısı alan kadınların %69.9'u tanı konulduğu süreden itibaren bir yılını doldurmamıştır. Kadınların %71.8'i TAT kullandığını ifade ederken; en sık kullanılan yöntemler beden ve zihin tedavileri (%75), biyolojik temelli tedavi (%71.2), manipülatif tedavi (%31.9) ve enerji tedavileri (%12.3) olarak sıralanmaktadır. Kadınlar TAT yöntemlerini ruhsal olarak uyum sağlama (%82), yaşam kalitesini yükseltme (%57), fiziksel olarak uyum sağlama (%54), bağışıklık sistemini güçlendirme (%43), kemoterapinin yan etkileriyle baş etme (%42) ve tedaviye destek olma amacıyla (%38) kullanmaktadır. Kadınların yalnızca %19.1'i sağlık ekibiyle işbirliği içinde bu yöntemleri kullanmaktadır. TAT yöntemi kullananların %66'sı kullandığı yöntemden memnun olup, %62'si etkili olduğunu düşünmektedir.

Sonuç; Çalışmamızda jinekolojik kanser tanısı alan her üç kadından ikisinin TAT yöntemlerine başvurduğu belirlenmiştir. Bu konuda bilimsel çalışmalar yapılmalı, bu yöntemlerin yararları ve olası yan etkileri araştırılmalı, hastalar ve sağlık personeli bu konuda bilgilendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler:jinekolojik kanser, alternatif ve tamamlayıcı tedavi yöntemleri

Bir Biyomarker Olarak Yüksek Frekanslı Osilasyonlar

Gülsüm Akdeniz¹, İbrahim Atlı²

¹ Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyofizik Anabilim Dalı, Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara

²Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği, Ankara

Epilepsi cerrahisi medikal tedaviye dirençli epilepsi hastaları için tedavi seçeneklerinden biridir. İnvaziv olmayan teknikler ile yapılan incelemeler sonucu beyindeki nöbete neden olan alana karar verilemediği durumda invaziv kayıtlama yapılır. İnvaziv kayıtlama beyin içine yerleştirilen elektrotlar vasıtası ile beynin biyoelektriksel aktivitesinin ölçülmesidir. Bu ölçümlerden elde edilen EEG sinyalleri yeni biyomarkerlar olarak klinik tanısal metodları geliştirmek açısından değerlidir. Amacımız, invaziv kayıtlama sırasında ortaya çıkan yüksek frekanslı (YF) osilasyonların derlenmesidir. 80 Hz den daha yüksek frekanstaki osilasyonları ölçmek için en az 200 Hz ve üzerinde EEG örneklemede kayıt alınması gerekir. Yüksek-frekans osilasyonlarından 80–250Hz aralığındakiler ripples, 250–600Hz aralığındakiler fast ripples olarak adlandırılır. İnvaziv kayıtlamada izole YF osilasyonlar yüksek salınımlı aktivitelerin içinde en çok görülenlerdir. Epileptik aktivitenin olduğu beyinlerde kayıt edilen 80 Hz üstündeki osilasyonlar patolojik aktivitelerdir.YF osilasyonlar; nöbetler arasında, nöbet başlangıcında ve nöbet sırasında gözlenebilir.Özellikle nöbet başlangıcı sırasında ortaya çıkan YF osilasyonlar epileptojenik alanı göstermektedir.Elde edilen YF osilasyonların çoğu beyindeki meiotemporal yapılardan kayıt edilmesine rağmen zaman zaman neokorteksten de kayıt edilebilmektedir. YF osilasyonlarda senkronizasyon genellikle uzamsal olarak bir bölgede sürekli oluşur. Bazen de büyük mesafelere yayılmış farklı kontaklarda aynı anda tespit edilebilir.YF fast ripples'ların varlığı fonksiyonel epileptojenik reorganizasyonu yansıtabilir.Bir biyomarker olarak, YF osilasyonların formasyonlarını içeren mekanizmalar nöbetin oluşumu ve epilepsinin patofizyolojisinde önemli rol oynayabilir. Ayrıca fast ripples ların epileptogeneziste rol oynayabileceği öngörülmektedir.